

Rapport fra arbeidsgruppe for studiestartuken

1. Bakgrunn

Studentaktiviteter er en sentral del av studiestartuken og skal bidra til at de nye studentene blir kjent med hverandre, universitetet, med fagmiljøet sitt og med studentbyen Bergen. Studentene på hvert fakultet arrangerer sosiale aktiviteter gjennom å stille frivillig som faddere for de nye studentene, ledet av hvert sitt fadderstyre.

Studiestartuken ble etablert som en felles fadderuke for hele UiB i 1999. Det startet på JUS, MN og MED, mens de andre fakultetene kom med etter hvert. Alle fakultetene hadde et fadderstyre og en fadderleder.

Innholdet i fadderuken har utviklet seg gjennom årene. De største endringene skjedde i 2013, etter en del uheldige episoder og medieoppslag knyttet til fadderuken i 2012. Uken bar preg av mye støy og for høyt alkoholinntak, noe som førte til negativt omdømme for UiB. Etter behandling i universitetsstyret ble en rekke nye tiltak iverksatt. En fadderkoordinator ble ansatt i SA-direktørens stab. I tillegg ble det innført en systematisk opplæring av alle faddere det ble lagt vekt på rolleforståelse, beredskap, førstehjelp, mediehåndtering, og rusforebygging. Det ble også opprettet en sentral pott på kr. 500 000 som primært skulle gå til fadderarrangement av sportslig, kulturell og faglig karakter. Sammen ansatte en rådgiver for å arbeide med bevissthet rundt alkoholbruk i fadderuken. Med disse tiltakene ønsket universitetet å øke den innholdsmessige kvaliteten på arrangementene i fadderuken og gi fadderne et bedre grunnlag for å utføre den viktige rollen de har i mottaket av nye studenter. En annen viktig målsetning med tiltakene var at de skulle være rusforebyggende.

I 2017 ble det en overgang til mer studentdrevne og fakultetsvise fadderkurs, og fadderkoordinator ble i større grad frikoblet fra SA-ledelsen. Det er også innført et sms-varslingssystem, et beredskapssystem, omlegging av kursingen med mer studentdrevne fakultetsnære kurs, og at fadderkoordinator ble frikoplet fra SA-ledelsen. Parallelt med dette ble faddervaktordningen for alle utdanningsinstitusjonene i Bergen etablert ved Sammen. De to siste årene har vært ekstraordinære fordi studiestartuken har vært preget av pandemien.

Med bakgrunn i fjorårets fadderuke ønsket Universitetsledelsen å gjennomgå rammene for studiestart og velkomstuken for studentene. Arbeidsgruppen ble opprettet høsten 2021 for å gi anbefalinger til videre utvikling.

1.2 Mandat

Mandatet for arbeidsgruppen er å gjennomgå og vurdere:

- Omfang og innhold i velkomstuken
- Samarbeid mellom fadderstyrene, fadderkoordinator og universitetsledelsen
- Opplæring og bevisstgjøring av faddere
- Dialog med kommune, politi, velforeninger, før studiestartuken
- Tiltak for å hindre at studenter føler seg utenfor/ekskludert fordi de ikke ønsker å delta på fest/alkoholbruk

1.3 Sammensetning av arbeidsgruppen

Arbeidsgruppen har følgende sammensetning:

- Pinar Heggernes (leder)

- Karl Harald Søvig (dekan)
- Elisabeth Lysebo (fakultetsdirektør)
- Ranveig Lote (studiesjef)
- Christen Soleim (studiedirektør)
- Kjartan Nasset (eiendomsdirektør)
- Kari Fuglseth (stabsdirektør)
- Hege Råkil (Sammen)
- Aksel Haukom (student)
- Charlotte Myhren (student)
- Andrea Lindholm (student)
- Karine Skavhellen (sekretær)

2. Kort om arbeidsgruppens arbeid

Fokus i arbeidsgruppen har vært på hva som er viktig når vi tar mot nye studenter, hvordan det bør gjøres best mulig og hvilke faktorer som spiller inn – med vekt på de sosiale aktivitetene i studiestartuken. Arbeidsgruppen har vært bevisst på skillet mellom de ulike aktivitetene som foregår i studiestartuken. Som bakgrunn for arbeidet har arbeidsgruppen gitt innspill til og benyttet studiestartundersøkelsen for nye studenter høsten 2021. Arbeidsgruppen har før utlysning anbefalt en rekke grep i stillingsbeskrivelsen for den tidligere stillingen som fadderkoordinator og gitt den navnet koordinator for studentaktiviteter.

Arbeidsgruppen har også kommet med innspill til gjennomføringen av mottak for nye internasjonale studenter og anbefalt at den sentrale velkomsten gjennomføres digitalt for vår og høst 2022

3. Rollen for koordinator for studentaktiviteter i studiestartuken

Arbeidsgruppen har anbefalt den tidligere stillingen som fadderkoordinator et nytt fokus i utlysningsteksten og det er gjort flere grep i stillingsbeskrivelsen som følge av dette. Som et ledd i dette har stillingen også skiftet navn fra fadderkoordinator til koordinator for studentaktiviteter.

En viktig del av arbeidet til koordinator for studentaktiviteter er å være et kontaktpunkt for de fakultetsvise fadderstyrene for frivillige studenter og faddere. Koordinator har ansvar for å sikre god opplæring av og innføring i rollen for frivillige studenter som skal ta imot nye studenter.

Det ønskes derfor en tettere kobling mellom koordinator for studentaktiviteter og ansatte og ledelse på Studieavdelingen og universitetsledelsen. Dette for å sikre god dialog i alle ledd gjennom hele planleggingen av studiestartuken, slik at de nye studentene opplever starten som helhetlig og inkluderende.

Arbeidsgruppen har anbefalt følgende grep for stillingen som koordinator for studentaktiviteter:

- **Tettere dialog:** en sentral del av arbeidet er å rapportere til ledelsen ved Studieavdelingen og å ha tett kontakt med ledelsen og de studenttillitsvalgte både sentralt og på fakultetene. Koordinator for studentaktiviteter skal inngå som en sentral del i samarbeidet mellom Studieavdelingen og universitetsledelsen om studiestartuken.
- **Tettere tilknytning til Studieavdelingen:** Koordinator for studentaktiviteter vil ha arbeidsplass ved Studieavdelingen og inngå i en arbeidsgruppe for studiestartarbeidet der.

- **Koordinere felles sosiale arrangement:** Koordinatoren skal koordinere felles sosiale arrangement under studiestartuken og bidra i arbeidet med utviklingen av studiestartuken ved UiB.

Koordinatoren skal, i dialog med fakultetene, de studenttillitsvalgte og ledelsen sentralt, bidra til å sikre at programmet for uken legger til rette for dette.

Etter ansettelsen har arbeidsgruppen hatt et møte med koordinatoren. Arbeidsgruppen formidlet ønske om spesielt fokus på arbeid hos fadderstyrene for å unngå forsøpling og høy lyd i byrommet.

4. Sentralpotten

Arbeidsgruppen har hatt dialog med Læringsmiljøutvalget (LMU) angående utlysning av midler fra en sentralpott som gir støtte til studentaktiviteter i studiestartuken. LMU pleier å utlyse hvert år og i år har LMU utlyst sentralpotten etter modell fra årene før pandemien. Det er hovedsakelig fadderstyrene som søker midler til arrangement her. Som et ledd i tiltakene som er gjort i koordinatoren for studentaktiviteters stilling og de foreløpige føringene fra arbeidsgruppen, har LMU vært veldig tydelig i kriteriene for hvilke aktiviteter som får støtte. Potten brukes som et virkemiddel for å øke andelen studentaktiviteter i studiestartuken som har et bredere og inkluderende fokus.

I kriteriene for utdeling av sentralpotten ble lagt stor vekt på at alkoholbruk og –press bør reduseres. Arrangementer som fremmer målsetningen om å redusere uønsket seksuell oppmerksomhet, og å motarbeide utenforskap og ensomhet, ble høyt prioritert i tildelingen. Utlysningen var også tydelig på at arrangement der alkohol er et naturlig element, bør unngås.

Arrangement som ble prioritert ved tildeling av sentralpotten er arrangement som er enten alkoholfrie eller uten fokus på alkohol, felles for alle på tvers av fakultetene, sportslige- og friluftsansatte, faglige arrangementer eller kulturarrangementer.

5. Fellesarrangement

Arbeidsgruppen har diskutert fellesarrangement som et sentralt middel for å bidra til å øke tilbudet og møte tilbakemelding i studiestartundersøkelsen om å tilby aktiviteter på tvers av studieprogram og aktiviteter som har et konkret innhold studentene kan forenes om. Dette vil kunne bidra til å redusere fokus på alkohol og alkoholkonsum i studiestartuken.

Et av de nye grepene i stillingen som koordinatoren for studentaktiviteter, er at koordinatoren skal koordinere felles sosiale arrangement under studiestartuken og bidra i arbeidet med utviklingen av studiestartuken ved UiB. Koordinator for studentaktiviteter skal ha fokus på å få plass arrangement med dempet alkoholfokus og universell utforming som alle kan delta på. Som svar på dette er koordinatoren for studentaktiviteter i dialog med studentorganisasjoner oppfordret til å holde arrangementer i løpet av studiestartuken.

På sikt mener arbeidsgruppen at det bør legges til rette for å få plass større fellesarrangement også på kveldstid i studiestartuken. Dette kan starte som en dagsfestival, og etter hvert utvides til en studentfestival over flere dager. Dersom vi kan knytte studentaktivitetene i studiestartuken til andre aktører som kulturliv, idrett, friluftsliv og studentdrevne aktiviteter, vil vi kunne gjøre nye studenter kjent med et mangfold av det studentbyen Bergen har å by på. Ved å legge opp til fellesaktiviteter som alle kan delta på, blir alkohol et tillegg, og ikke hovedfokus, på arrangementene.

Det er viktig også at en slik tankegang balanseres opp mot målsetningen om et "sticky campus" som tiltrekker studentene til å tilbringe mest mulig tid der. Da må vi også kunne tilby aktiviteter på campus for å bidra til at studentene føler tilhørighet og blir kjent med sitt fakultet, og ikke bare blir en i mengden.

Ved slike endringer i studentaktivitetene i studiestartuken, må fadderstyrene være koblet på fra starten av, og inkludert i prosessen. Fadderstyrene legger ned mye arbeid i å få på plass et program som de nye studentene kan delta på og mange arbeider frivillig. Derfor er det grunnleggende at fadderstyrene skal føle et eierskap til de arrangementene de legger til rette for at faddere og nye studenter skal delta på.

Lignende initiativ har også blitt nevnt av andre studiesteder i Bergen, som HVL, BI og Høyskolen Kristiania. Det kan være en mulighet å gå sammen med de andre partnerne i Utdanning i Bergen for å få til et felles kulturarrangement, som for eksempel en konsert i Koengen med plass til alle byens nye studenter.

6. Spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen til nye studenter tatt opp gjennom Samordna opptak ble sendt ut i november 2021 og fikk 20% svar. Arbeidsgruppen ga i forkant innspill til innholdet og spørsmålsstillingen i undersøkelsen. Her ble det lagt vekt på å gjøre enda tydeligere forskjellene mellom de ulike aktivitetene i studiestartuken og få svar på hvordan studentene opplevde helheten. I tillegg ble det lagt vekt på å tilpasse påstandene om fadderuken bedre, blant annet ved å inkludere spørsmål om vold, fortsatt vennskap og opplevd utenforskap.

Av de som svarte på undersøkelsen, oppgir rundt 90% at de deltok på hele eller deler av fadderuken. Av dem igjen er 67% svært fornøyd eller fornøyd med opplegget de dagene de deltok, 17% svarer verken eller, og 15% er misfornøyd eller svært misfornøyd.

Når studentene tar stilling til ulike påstander om fadderuken, ser vi at 80% oppgir at de ble lett kjent med nye mennesker i fadderuken og 78% at noen av de de ble kjent med den første uken, fortsatt er deres venner. En fjerdedel av studentene savner en bedre balanse mellom festing og andre aktiviteter.

70% rapporterer at de ikke opplevde en forventning i gruppen om at de skulle drikke, eller er verken enig eller uenig i påstanden. Samtidig ser vi at 82% svarer at det var akseptert å ikke drikke og feste like mye som de andre, i deres faddergruppe. I fritekstfeltet er det flere som har kommentert at, i den grad det var drikkepress, så opplevde de at det var medstudenter som lagde det, mens fadderne prøvde å dempe det.

Ved påstander om andre studenters adferd oppgir 4% at de har opplevd uønsket seksuell oppmerksomhet og 2% annen uønsket adferd, som truende adferd, vold eller trakassering. 17% har opplevd å føle seg utenfor en eller flere ganger i løpet av fadderuken.

På spørsmålet om hva som er positivt med fadderuken er det en gjenganger at studentene melder at de hadde fleksible, snille og inkluderende faddere og at de fikk venner eller en gjeng å være med.

Når vi spør studentene om hva de tenker om forholdet mellom aktiviteter på dag og kveldstid, kommer det frem at studentene opplever studiestartuken i sin helhet som hektisk, intens og slitsom. Samtidig svarer mange at uken ga dem mulighet til å bli kjent med mange nye mennesker. Det meldes også om et ønske om at studiestartprogrammet samlet bør samkjøres bedre.

Samlet sett vil man kunne anta at svarene fra undersøkelsen bærer preg av at studentene var gjennom med studiestart med korona-restriksjoner, og fikk som følge av dette et redusert og langt mindre variert tilbud i fadderuken, enn det som var vanlig før pandemien. Dette vil naturligvis følges opp i planleggingen av studiestart fremover.

Arbeidsgruppen har særlig diskutert følgende tilbakemeldinger og ønsker fra de nye studentene:

- *Det kunne vært bedre kommunikasjon mellom ulike ledd i studiestarten, som fadder, mentor og UiB.*

Arbeidsgruppen er enig i dette. Det tas grep for å forbedre dette allerede i år, blant annet gjennom at studentkoordinator får tettere kobling til relevante medarbeidere på Studieavdelingen og universitetsledelse, samt at det tidligere vil initieres dialog mellom fakultetene, mentorkoordinatorer og fadderstyrene for å være mer samstemte.

- *Det er et ønske om flere ulike aktiviteter, mer variert opplegg og bedre balanse mellom festing og andre aktiviteter.*

Arbeidsgruppen er enig i dette og har anbefalt tiltak i denne retningen. Kommentaren må delvis ses i lys av de begrensningene pandemien la for planlegging og gjennomføring av studiestarten i 2021 i sin helhet. Tiltak som vil bedre dette er både at kriteriene som er satt for sentralpotten legger til rette for dette og koordinator for studentaktiviteters rolle for å arbeide for et tilbud av fellesaktiviteter på tvers av fakultet.

- *Savner omvisning på fakultetet.*

For studiestart 2022 skal det legges til rette for at alle nye studenter har tilbud om omvisning på fakultetet, slett slik det var før pandemien.

- *Homogen faddergruppe (alderslikhet, samme studieprogram, «de som har barn»), mens noen ønsker større variasjon i gruppen.*

Det kommer frem her motstridene ønsker i studentgruppen som det er vanskelig å tilrettelegge fullgodt for alle sider. Men koordinator for studentaktiviteters tiltak for fellesaktiviteter kan gi mer valgfrihet og rom for å møte andre, samtidig som vi beholder gruppene per studieprogram som er viktige for mange for å legge til rette for tilknytning til studiemiljøet og skape en trygg base.

- *Å få informasjon om studiestart og fadderuke på et tidligere tidspunkt.*

Arbeidet med planleggingen av studiestart ble mer komplisert med stadig endrede restriksjoner høsten 2021 og informasjonen til nye studenter led av dette. Vi ser uansett også fra tidligere undersøkelser at oversikt og mulighet til planlegging rundt studiestart er viktig for nye studenter. Det vil bli lagt vekt på å legge til rette for dette i arbeidet med studiestart, både internt på Studieavdelingen og i koordineringen med fakultetene og SA.

- *En del opplever stor arbeidsmengde i studiene første uken gjør at en havner bakpå tidlig og mange vil gjerne unngå tidlige forelesninger.*

Arbeidsgruppen er klar over at dette er en utfordring og vil be fakultetene se på muligheten for å unngå tidlige forelesninger og legge til rette for en balansert studiestart.

7. Arbeidsgruppen anbefalinger

Arbeidsgruppen har følgende anbefalinger for fremtidens studentaktiviteter i studiestartuken. Noen av disse anbefalingene har allerede ført til endringer for studiestartuken 2022, mens andre arbeides det videre med.

- **Ivareta balanse mellom UiB involvering og studentfrivillighetens arbeid i fadderstyrene.** UiB har tidligere bevisst støttet og ikke styrt arbeidet i fadderstyrene. Det er grunnleggende at fadderstyrene skal føle et eierskap til det store arbeidet de gjør og arrangementene de legger til rette for at faddere og nye studenter skal delta på.
- **Øke kompetansen i fadderstyrene.** Fadderstyrene skal få tilbud om korte kurs, for eksempel i økonomistyring. Medlemmer i fadderstyrene som har deltatt på kurs, skal få sertifikat som bevis på dette.
- **Tett dialog.** For at nye studenter skal oppleve studiestarten som helhetlig er det sentralt med tett dialog og god informasjonsflyt for alle som bidrar inn i arbeidet. Koordinator for studentaktiviteter er koble tettere på sentrale aktører for å bedre sikre dette. På Studieavdelingen vil ansvarlig for mentorordningen, koordinator for studentaktiviteter og studiestartkoordinator også inngå et tettere samarbeid med jevnlig møter for å sikre dialog og samarbeid. Arbeidsgruppen anbefaler også at fakultetene ser på om de kan gjøre grep for å sikre enda bedre informasjonsflyt mellom faddere, mentorer og studiestartaktivitetene ellers.
- **Følge opp resultatene fra spørreundersøkelsen.** I fadderkurs, dialog med fadderstyrene, eksterne aktører osv.
- **Begrepene fadder, fadderstyre og fadderuke.** Studiestartuken omfatter mange andre arrangementer og aktiviteter enn fadderaktiviteter. Derfor anbefaler arbeidsgruppen et annet navn på denne uken, som for eksempel *Velkomstuken*. Samtidig er begrepene fadder og fadderstyre godt innarbeidet og er i seg selv betegnende for rollene de skal utføre, derfor bør disse begrepene beholdes. Ved konsekvent å bruke *Velkomstuken* i stedet for *Fadderuken*, kan vi muligens balansere mellom fadderaktiviteter og andre aktiviteter som foregår under denne uken, samt unngå en del negative assosiasjoner.
- **Flest mulig arrangementer uten alkoholfokus.** Dette støttes både av utlysningen av sentralpotten, koordinator for studentaktiviteters arbeid for fellesarrangement i regi av studentorganisasjoner og andre, i tillegg til forslaget om en studentfestival.
- **Utrede mulighetene for å arrangere en dagsfestival, konsert eller en flere dagers studentfestival på lengre sikt.** Det kan være mulig å søke midler for dette fra kommunen og næringslivsaktører og å gå sammen med andre utdanningsinstitusjoner.
- **Dialog med festivaler og andre aktiviteter i tilknytning til studiestartuken.** Det har de siste årene blitt etablert flere festivaler på eller ved UiBs campus, som for eksempel Bystrandfestivalen og På Høyden-festivalen. Det bør opprettes dialog med disse for å undersøke hvilke fordeler et samarbeid eller dialog med disse arrangementene kan ha.
- **Sticky campus.** Målsetningen om å gjøre deler av studiestartuken til en studentfestival må balanseres opp mot viktigheten av å kunne legge til rette for at studentene føler en tilhørighet til campus gjennom et utvalg av tilbud og aktiviteter på campus.
- **Godt samarbeid med eksterne aktører i byen.** UiBs ledelse må i god tid før sommerferien opprette dialog med eksterne aktører som politiet, Bergen kommune, BIR, Sammen, velforening og eventuelt andre aktuelle aktører for å legge gode ytre rammer for studentaktivitetene den første uken. Det må spesielt legges konkrete planer for håndtering av søppel og for høy lyd i felleskap.
- **Dialog med Sammen Studentliv.** Arbeidsgruppen anbefaler at det opprettes dialog med Sammen Studentliv rundt deres tilbud for felles studentaktiviteter gjennom hele året, både

for å høste erfaring og eventuelt undersøke mulighet for samarbeid. Faddervaktordningen bør bli bedre kjent og alle UiB sine ansatte bør få invitasjon om å delta i faddervaktordningen.

- **Arbeide videre for inkludering av alle i studiestartuken og studentaktiviteter.**

Det er viktig at alle nye studenter føler seg velkommen på UiB og at de har muligheten til å delta på et sosialt opplegg. For at dette skal fungere er det mange elementer som spiller inn. Sentralt her er for eksempel fadderkursene som skal gi fadderne innsikt og forståelse av egen rolle, samt et variert tilbud av studentaktiviteter som blant annet sentralpotten oppfordrer til og som koordinator for studentaktiviteter arbeider for. Mentorordningen fungerer også som et inkluderende alternativ i studiestarten, ettersom det er et tilbud til alle nye studenter hvor mentor er ansatt for å skape et inkluderende miljø i sin mentorgruppe.